MONUMENTE BUCUREȘTENE REALIZATE DE SCULPTORUL SPIRIDON GEORGESCU

de **ALEXANDRU CEBUC**

La sfîrșitul celui de-al doilea deceniu al secolului nostru, se afirma cu pregnanță în expozițiile bucureștene, alături de alți tineri în artele plastice, tînărul sculptor Spiridon Georgescu.

Locuitor al cartierului „Dealul Spirii", și-a format din tinerețe o serioasă pregătire profesională ce avea să-l situeze printre elementele cu reale posibilități ale epocii sale.

Născut la 28 decembrie 1887 în strada Acvila din București, ca fiu al lui Gheorghe și Elena Georgescu, originari din comuna Poșești, județul Prahova, rămîne orfan de tată la vîrsta de 7 ani.

În urma absolvirii celor 4 clase primare la Școala „Golescu" din București, Spiridon Georgescu este înscris la „Școala superioară de arte și meserii", deoarece, așa cum arăta fostul său director de școală „avea un talent deosebit la desen". Urmează cursurile acestei școli bucureștene timp de 6 ani, unde are ca profesori de desen pe cunoscutul „Valbudea" și pe maestrul „Arcangelo Figini".

La vîrsta de 19 ani, adică în anul 1906, absolvea cursurile acestei școli, în care timp a învățat să taie în lemn toate stilurile, de la renesansul italian, la stilurile francez, baroc, gotic — festoane de flori, de fructe, frunze de stejar, de laur ori de iederă etc.

În iunie 1907 pleacă pentru perfecționarea studiilor în Italia, sfătuit de profesorii săi, unde considera că va putea cu adevărat să-și realizeze visul, să devină un adevărat artist. Dar, numai după șase luni, urmare a situației grele materiale, determinată și de evenimentele interne din țară, el se înapoiază în București unde continuă să lucreze sculptura în lemn și apoi modelajul în gips.

La 1 august 1911, pleacă din nou în Italia, pentru a se înscrie la concursul de admitere al Academiei de Belle-Arte din Carrara. Aici, frecventează numai primul an, după care trece în anii II și III la Institutul Regal Superior de Belle-Arte din Roma.

În cadrul Academiei de Belle-Arte din Carrara, Spiridon Georgescu studiază la clasa profesorului sculptor Augusto Polina.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Sub îndrumarea acestuia, în afara modelajului, învață în tot cursul anului 1911—1912 desenul, ca bază a sculpturii atît în cadrul Academiei cît și în atelierul acestuia.

La Roma, în cadrul Institutului superior de Belle-Arte, se pregătește în atelierul profesorului sculptor Cesaro Aureli, unde își perfecționează în special arta modelajului.

În iunie 1914, dînd ultimele examene pe care le absolvă în mod strălucit, se întoarce în țară cu scopul unei reveniri în Italia.

Dar, izbucnirea primului război mondial nu i-a mai permis realizarea acestui deziderat, fapt ce-l determină pe sculptor să înceapă o muncă asiduă în perfecționarea artei decorative, cînd va face studii după natură, cap, portret, tors, statuie etc.

În vara anului 1915, se construia în București teatrul de vară cinema Alhambra — pe actualul bulevard Gh. Gheorghiu-Dej. Realizatorul acestei lucrări era cunoscutul arhitect Nenciulescu — care-i încredințează executarea celor două cariatide din dreapta și stînga scenei.

La vîrsta de 28 ani, Spiridon Georgescu execută aceste două lucrări în condițiuni ireproșabile. Deși sînt din gips, și au trecut peste 50 de ani de la executarea lor, și astăzi străjuiesc scena fostului teatru Alhambra.

Fiind încorporat în armată, începînd din vara anului 1916 și pînă în 1918, Spiridon Georgescu are posibilitatea să vadă toate ororile războiului. În timpul liber, schița scene care-i vor permite să realizeze un număr deosebit de lucrări ce vor face obiectul unei expoziții personale în cadrul Ateneului din București.

Deschisă la 1 aprilie 1919, această expoziție s-a bucurat de un deosebit succes. Au fost expuse peste 25 de lucrări în gips patinat ...„dar e în ele atîta muncă — arăta un ziar al vremii — sînt în ele atîtea indicații pentru viitorul artistic al expozantului, încît nu poți trece prea repede prin această expoziție...". [1]

În cadrul primei expoziții, în afara a două portrete, în care caracteristica și expresia erau redate nu prin mijloace îndrăznețe de artist învechit în ale meșteșugului ci cu studierea conștiincioasă a amănuntului, celelalte lucrări expuse erau în majoritatea lor subiecte de război; soldați și alegorii, grupuri și siluete, toate fiind rezultatul unor studii îndelungate, unei adînci cunoașteri a anatomiei, mergînd pînă la exagerare în redarea amănuntelor.

Dintre lucrările primei expoziții personale, amintim: „Gornistul", „În timpul armistițiului", „Lupta corp la corp". O încercare spre lucrări mai masive și în care eleganța liniei era păstrată, o reprezenta lucrarea „Avîntul", în care sculptorul vădea aptitudini pentru statuie ca și de altfel alegoria „Războiul". În sfîrșit, sînt demne de relevat la această expoziție lucrările „Capturarea unui tun inamic", „Ștafeta", „Spre tranșee", „Crucea roșie", „Pe cîmpul de luptă" ca și „Reflexii după luptă". [2]

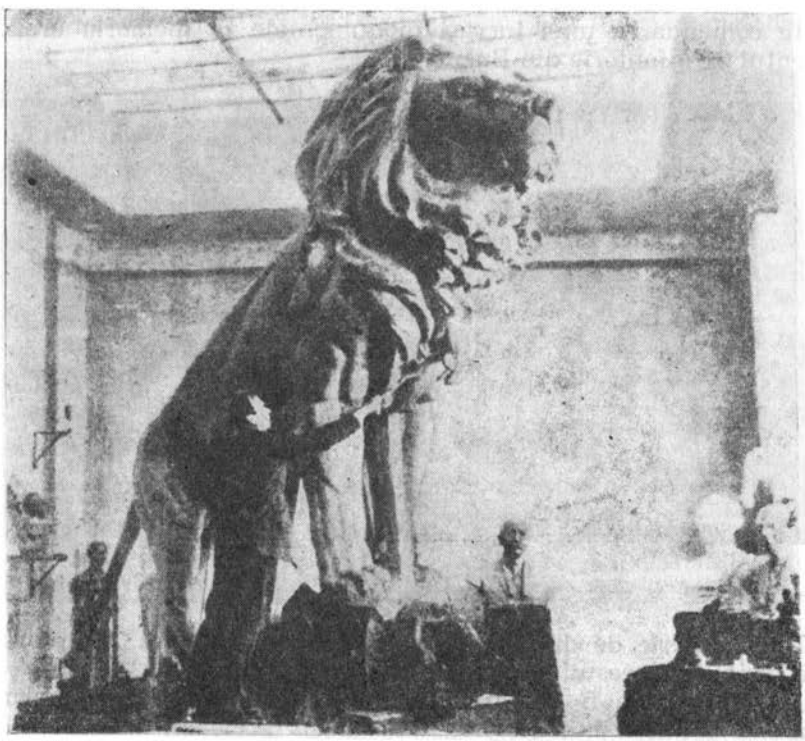
[1] *Epoca*, 19 aprilie 1919, p. 2.
[2] *Clipa*, anul V, nr. 159, din 13 noiembrie 1927, p. 3.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Expoziţia personală din 1 aprilie 1919, poate fi socotită începutul carierei artistice a sculptorului Spiridon Georgescu, care a urmat o continuă ascensiune.

Încă din această perioadă, Spiridon Georgescu, dornic de a-şi desăvîrşi continuu arta sa, s-a bizuit mereu pe marea lecţie a tradiţiei clasice.

Pe temeiurile acesteia, el a rîvnit permanent să dea viaţă materiei inerte, expresie şi emoţie, a studiat cu multă răbdare natura găsind în ea legile echilibrului, ale creşterii organice, ale ritmului, ale armoniei şi contrastului.

Sculptorul Spiridon Georgescu lucrînd la finisarea monumentului „Geniului" (1927)

În august 1919 Spiridon Georgescu participă la Expoziţia Naţională a Armatei, cu care prilej expune două lucrări: „Avîntul" şi grupul „Capturarea unui tun". [3]

[3] *Adevărul*, anul 32, nr. 10865, din 15 aug. 1919, p. 1.

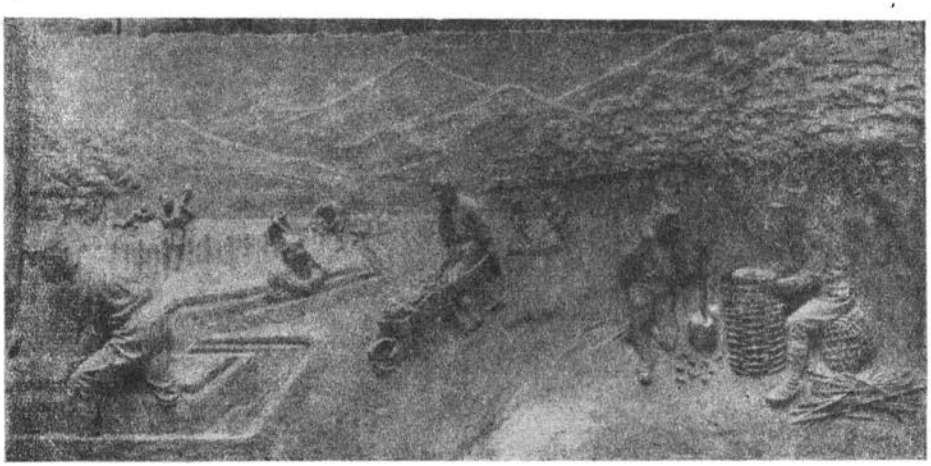
www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

În perioada anilor 1920—1921, sculptorul începe să trateze o serie de lucrări cu caracter social. Așa, de pildă, un loc important în creația sa îl ocupă lucrările „Greva", „Un muncitor cu brațele încrucișate", „Coadă la pîine în timpul primului război mondial", „Zgribuliții", „Internaționala" și „Un orator popular".

Cele două lucrări „Oratorul" și „Zgribuliții" au fost expuse și la sediul librăriei socialiste din str. Sf. Ionică nr. 5, în aprilie 1921, cu care prilej s-a făcut remarcată activitatea sa în rîndul mișcării socialiste.

În primăvara anului 1921, la invitația lui Carol Stork, președintele Societății artiștilor *„Cercul Artistic"* din București, sculptorul Spiridon Georgescu expune lucrările „Parfumul", „Internaționala" și „În repaus".

Cu acest prilej, comandantul regimentului 21 infanterie din București — care vizita expoziția —, ia cunoștință de lucrările sale și-i promite comandarea unei lucrări monumentale în memoria eroilor din regimentul 21 infanterie din București.

Basorelief de pe una din laturile soclului monumentului Geniului

După o serie de discuții cu comitetul de inițiativă, sculptorul realizează macheta acestui monument, iar la 2 iulie 1922 lucrarea este gata. Dar, pentru a fi turnată în gips și apoi în bronz, conform unei circulare a Ministerului Artelor trebuia în prealabil avizată de acest minister.

În consecință, în ziua de 5 iulie s-a prezentat din partea ministerului pentru avizare, sculptorul Dimitrie Paciurea, care a elogiat modul în care a fost realizat acest monument sculptural.

În ziua de 9 ianuarie 1923, monumentul Eroilor reg. 21 infanterie era inaugurat cu mare fast.[4] Monumentul, reprezenta un ostaș avînd într-o mînă steagul desfășurat, iar în cealaltă arma cu baioneta în sus.[5]

[4] *Universul Literar*, 10 noiembrie 1922, publică fotografia acestui monument.
[5] *Lumea Ilustrată*, nr. 4 din 22 ianuarie 1923, p. 11.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Continuîndu-și activitatea sculpturală, Spiridon Georgescu participă în continuare la numeroase expoziții cu lucrări ce-l vor face tot mai cunoscut în lumea artistică bucureșteană. Una din lucrările sale turnate în bronz „Parfumul", studiu de impresie, a făcut obiectul studiului a numeroși critici în presa vremii. [6]

„Sîntem în plină manifestare artistică. În toate sălile disponibile, consacrate din toamnă pînă în primăvară operelor picturii sau sculpturii, avem cîte o expoziție.

Talente tinere se ridică, se străduiesc și luptă cu criza și indiferentismul care implacabil răspund chemărilor paletei sau daltei.

La Ateneu, doi sîrguincioși artiști, arhitectul Ciortan și sculptorul Spiridon Georgescu captivează interesul prin lucrările expuse... [7] ...cît despre Spiridon Georgescu, e același avîntat și expansiv sculptor ce cunoaștem. Bronzuri întipărite în mișcare ca „La pîine", sau pline de melancolie

Atelierul sculptorului în 1927

ca „Zgribulițiі" alternează în expoziția sculptorului Spiridon Georgescu cu admirabilul soldat înfățișînd „Asaltul" sau cu monumentul eroilor din comuna Găiceanca. Grația, pasiunea sînt de asemenea redate în bronzul intitulat „Parfumul". [8]

Macheta soldatului ce înfățișează „Asaltul" și-a găsit împlinirea în statuia infanteristului, realizată de sculptor în anul 1930 și amplasată în parcul de lîngă „Podul Cotroceni"

[6] Vezi în acest sens *Universul Literar*, anul 39, nr. 46, din 25 noiembrie 1923, p. 5, ca și o cronică în nr. 47.
[7] *Dimineața*, din 29 noiembrie 1923.
[8] *Ibidem*.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Statuia se găsește fixată pe un soclu din piatră artificială, reprezentînd un soldat în poziție de luptă, ținînd cu ambele mîini pușca, și pregătindu-se să lovească cu patul ei. Pe placa din piatră în formă de poartă, este fixată o placă de bronz cu o sabie pe ea, iar pe sabie un vultur cu ciocul deschis și aripile întinse, gata să se repeadă înainte. [9]

Majoritatea lucrărilor sale monumentale din această perioadă, au un fond istoric, inspirate de fapt din lupta pentru independență a poporului nostru. Tot în această perioadă sculptorul mai realizează un monument al eroilor în Dorohoi. [10]

Solemnitatea inaugurării monumentului „21 Infanterie" din fața Ministerului de Război

Lucrările realizate în acești ani atît cele monumentale cît și cele mai mici, sînt în general lucrări ce preamăresc eroismul și abgneația poporului nostru pentru apărarea independenței.

Așa cum arată un cronicar al vremii, lucrările sale sînt „șlefuite, sînt fin dăltuite. El este zugrăvitorul sufletesc ca și trupesc al amănuntului și al nuanței, dăltuește, cizelează cu delicatețea unui fin giuvaergiu,

[9] Florian Georgescu, Paul Cernovodeanu, Alexandru Cebuc, *Monumente din București*, ghid, ed. Meridiane, București, 1966, p. 208—209 (dintr-o eroare de tipar, statuia infanteristului, în această lucrare este atribuită lui Spiridon Vrinceanu).

[10] *Îndreptarea*, anul VI, nr. 260, din 10 noiembr. 1923, p. 2.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

redînd amănunțit cei mai imperceptibili mușchi și cele mai fine linii ale trupului". [11]

În această perioadă sculptorul mai realizează două lucrări mult apreciate de critica de specialitate, „Fumătorul" ce-și aprinde țigara la adăpostul pulpanei hainei și „Prometeu" pironit de o stîncă. Sînt de fapt lucrări de anatomie umană ce-l consacră în anul 1925 — ambele realizate din bronz. [12]

Tot în acest an, Spiridon Georgescu participă la concursul pentru monumentul aviației din București. Macheta sa, alături de cele ale lui Dimitriu Bîrlad, s-a bucurat de aprecierea unanimă a juriului, fiind și premiată. [13]

În aceeași perioadă s-a publicat un nou concurs pentru o lucrare monumentală ce trebuia să fie ridicată în memoria ostașilor din arma geniului pe dealul Cotrocenilor.

Monumentul — spunea anunțul publicat — trebuie să exprime contribuția trupelor de geniu în timpul războiului care asigură victoria armatelor de infanterie. În această situație, proiectul pregătit de Spiridon Georgescu, înfățișa chintesența forței Armatei Române, printr-un simbol : Leul, rege al forței, dar și al frumuseții, stînd biruitor pe trofeele inamicului. Ca elemente decorative ce trebuiau să completeze monumentul, sculptorul a prevăzut 4 soldați stînd de strajă pe care se sprijinea simbolul forței — un pionier, un CFR-ist, pontonier și telefonist.

Pe părțile laterale ca și în față și spate, a prevăzut patru basoreliefuri, pe care avea să reprezinte diferite scene de acțiune din timpul războiului, caracteristice fiecărei specialități.

În ziua de 2 iunie 1925 a apărut în presa vremii înștiințarea că în urma concursului susținut, s-a ales ca cea mai bună, macheta pentru monumentul geniului, aparținînd sculptorului Spiridon Georgescu. [14]

Lucrarea a fost realizată și turnată în bronz. Partea centrală a acestui monument, Leul, are o lungime de 5,40 m și o înălțime de 4,40 m, cîntărind în total 6000 kg. Cele patru statui, așezate în cele patru colțuri, au fiecare cîte 2,20 m. înălțime și fiecare din ele cîntărește cîte 1.200 kg. Monumentul a fost turnat în bronz la Fabrica și turnătoria V. V. Rășcanu din București. Pe partea centrală a soclului, se află înscrisă următoarea inscripție : „Spuneți generațiilor viitoare că noi am făcut suprema jertfă pe cîmpurile de bătălie pentru întregirea neamului".

Inaugurarea acestui monument, a avut loc la 29 iunie 1929. [15]

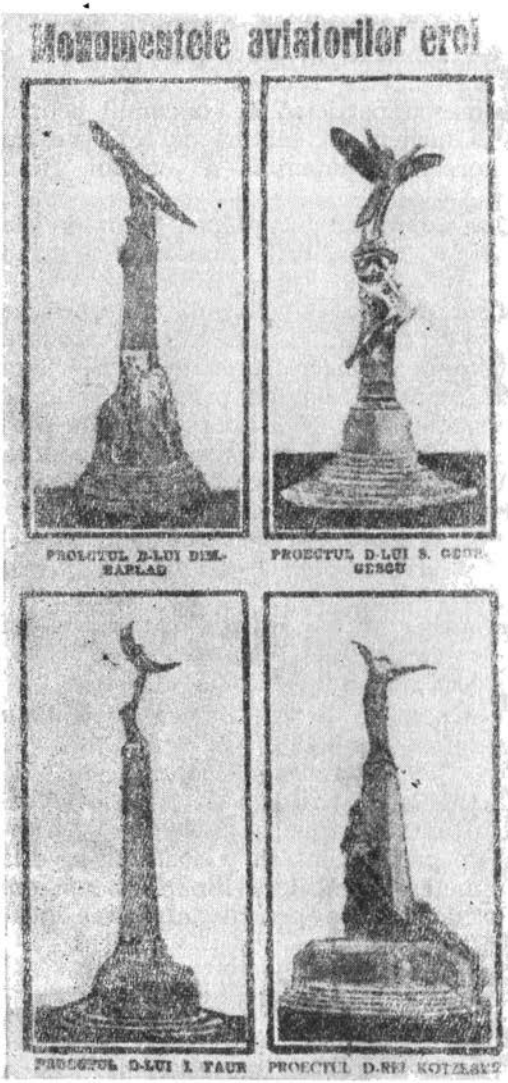
În cel de al patrulea deceniu al secolului XX, sculptorul expune la diverse saloane. În această perioadă se remarcă activitatea portretistică, de altfel, numărul acestora este de-a dreptul impresionant [16]. El a

---

[11] *Realitatea*, anul XI, nr. 187, din 15 noiembrie 1923, p. 4.
[12] *Ilustrația*, anul XV, nr. 130, din decembrie 1926, p. 315.
[13] *Universul*, din 2 iunie 1925.
[14] *Clipa*, anul V, nr. 159, din 13 noiembrie 1927, p. 3. Vezi și Florian Georgescu, Paul Cernovodeanu și Alexandru Cebuc, *op. cit.*, p. 203—204.
[15] *Ziarul Științelor și Călătoriilor*, anul XXXIII, nr. 32, din 6 august 1929, p. 509.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

modelat neîncetat, fie la comandă, fie din dorința de a-și desăvîrși măiestria, portretele a numeroși prieteni, savanți, scriitori, poeți, actori, cîntăreți, personalități ale vieții politice, ca și un mare număr de busturi funerare.

Machetele proiectelor monumentului „Eroilor Aerului", printre care și cel realizat de Sp. Georgescu.

Sculptorul a mai realizat monumente în cinstea eroilor din primul război mondial în localitățile : Dorohoi, Găiceana (Tecuci), Boleşti-Blăceanca, Alexandria, Gogoşari-Vlaşca, ca și alte lucrări în Lugoj, Govora, Fundulea, Tămădău, Lehliu, Ţintea, Valea Voievozilor, Botoşani, Făgăraşi, lucrări statuare și busturi funerare în cimitirele Bellu și Ghencea din București și altele.

În lunile iunie-iulie 1963, Comitetul pentru Cultură și Artă al Municipiului București, i-a organizat o expoziție reprospectivă în Parcul de cultură și odihnă Herăstrău, în care au fost prezentate peste 100 de lucrări aparținînd lui Spiridon Georgescu și care a fost apreciată pozitiv de către critica de specialitate și publicul vizitator.

El a lucrat din prietenie, din admirație, din plăcere ca și la comandă. Istoria și literatura, muzica și arta dramatică, i-au fost domenii de inspirație, deosebit de îndrăgite — dovadă, o lucrare izbutită altorelief — ilustrare a poeziei lui Mihail Eminescu intitulată „Singurătate". Poezia lui George Coşbuc „Noi vrem pămînt", „Strigoii" lui Mihail Eminescu, alegorii istorice, o serie de alte proiecte de monumente în cinstea eroilor patriei, statui și busturi de dirijori, compozitori, actori, toate acestea sînt și astăzi prezente în atelierul sculptorului octogenar, o lume de bronz, de marmoră, de gips patinat.

[16] Vezi în acest sens și *Universul*, anul 61, nr. 130, din 16 mai 1934.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Crescut, format și maturizat între cele două războaie mondiale, deosebit de prodigios în această epocă, cu peste 40 de lucrări monumentale — în localuri publice și piețe din București și țară — îl înscrie pe Spiridon Georgescu ca una din personalitățile remarcabile ale vieții cultural artistice bucureștene.

MONUMENTS BUCARESTOIS RÉALISÉS PAR LE SCULPTEUR SPIRIDON GEORGESCU

RÉSUMÉ

Partant de l'existence de quelques monuments consacrés à l'arme de génie, ainsi que de ceux de l'arme d'infanterie, réalisés par le sculpteur Spiridon Georgescu, l'auteur passe en revue l'activité artistique de celui-ci.

Pendant plus de 60 ans d'activité en ce domaine, le sculpteur a réalisé des travaux monumentaux qui figurent en plusieurs locaux publiques et places de Bucarest et du pays. On souligne en cette étude, tout spécialement, son activité entre les deux guerres mondiales.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro